

Versiune anonimată

Traducere

C-286/19 - 1

Cauza C-286/19

Cerere de decizie preliminară

Data depunerii:

5 aprilie 2019

Instanța de trimitere:

Tribunal d'instance d'Aulnay-Sous-Bois (Franța)

Data deciziei de trimitere:

25 martie 2019

Reclamanți:

JE

KF

Pârâtă:

XL Airways SA

TRIBUNAL D'INSTANCE

[*omissis*]

[*omissis*] **AULNAY-SOUS-BOIS**

[*omissis*]

**Hotărâre pronunțată [*omissis*] la data de DOUĂZECIȘICINCI MARTIE
DOUĂMIINUĂSPREZECE**

[*omissis*]

În urma dezbatărilor din cadrul ședinței publice din 10 decembrie 2018

[*omissis*]

ÎNTRE RECLAMANTII:

JE, cu domiciliul [omissis] în PARIS

KF, cu domiciliul [omissis] în PARIS,

[omissis]

PE DE O PARTE

ȘI PĂRÂTA:

S.A. XL AIRWAYS, [omissis] TREMBLAY-EN-FRANCE,

[omissis]

PE DE ALTĂ PARTE

[omissis]

[OR 2] Prin [omissis] cererea introductivă din 17 martie 2017, [omissis] JE și KF au solicitat chemarea în judecată a societății XL AIRWAYS [omissis] pentru ca aceasta să fie obligată la plata către fiecare dintre ei a sumei principale de 600 de euro ca și compensare pentru anularea unui zbor, în temeiul Regulamentului (CE) nr. 261/2004 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 februarie 2004 de stabilire a unor norme comune în materie de compensare și de asistență a pasagerilor în eventualitatea refuzului la îmbarcare și anulării sau întârzierii prelungite a zborurilor și de abrogare a Regulamentului (CEE) nr. 295/91 (JO 2004, L 46, p. 1, Ediție specială, 07/vol. 12, p. 218), împreună cu dobânzile la rata legală de la data punerii în întârziere. În plus, părțile interesate au solicitat, tot fiecare, 400 de euro cu titlu de despăgubiri pentru rezistența abuzivă a companiei aeriene, precum și suma de 500 de euro în temeiul articolului 700 din Codul de procedură civilă, pe lângă cheltuielile de judecată.

Părțile JE/KF au arătat că au achiziționat de la acest operator de transport aerian două bilete de avion pentru un zbor Punta Cana (Republica Dominicană)/Paris, prevăzut să decoleze la 24 mai 2014, ora 21.20, și să aterizeze pe aeroportul Roissy CDG la 25 mai 2014, ora 12.20. Or, potrivit reclamanților, acest zbor a fost anulat și ei au beneficiat de un alt zbor abia la ora 17.35 (ora locală), în data de 25 mai 2014, astfel încât au ajuns la destinația finală, Paris, a doua zi la ora 07.50.

Ulterior, reclamanții au adresat societății XL AIRWAYS, la 27 mai 2016 și prin intermediul avocatului lor, o scrisoare privind cererea de plată a indemnizației forfetare de 600 de euro pentru fiecare pasager prevăzută de Regulamentul (CE) nr. 261/2004 în cazul anulării unui zbor cu o distanță mai mare de 3 500 de kilometri.

Întrucât compania aeriană s-a abținut să dea curs acestei cereri, părțile JE/KF au introdus prezenta cerere pentru soluționarea litigiului în conformitate cu dreptul aplicabil.

După retrimiteră, cauza a fost repartizată pentru ședința din 10 decembrie 2018 la care părțile s-au prezentat [omissis].

În fața instanței, prevăzând posibilitatea unei recalificări de către instanță a anulării zborului invocat în întârziere a zborului, părțile JE/KF au formulat [omissis] o cerere de suspendare a judecării cauzei pentru motivul că prezentul proces ar aborda în acest caz problema interpretării dispozițiilor articolului 3 alineatul (2) din Regulamentul (CE) nr. 261/2004, potrivit cărora trebuie considerată pasager al unui zbor persoana care are o rezervare confirmată și care s-a prezentat personal pentru înregistrare în condițiile prevăzute de companie și nu mai târziu de 45 de minute înaintea orei prevăzute pentru decolare, această din urmă condiție nefiind însă necesară în cazul anulării.

În acest caz, reclamantii solicită suspendarea procesului în așteptarea răspunsului Curții de Justiție a Uniunii Europene cu privire la întrebările preliminare supuse deja examinării sale în această materie și adresează instanței noi întrebări preliminare privind aplicarea aceluiași dispoziții, în legătură cu care solicită de asemenea transmiterea către instanța europeană.

Cu titlu subsidiar, părțile JE/KF au reluat cererile și motivele dezvoltate în cererea lor introductivă, majorând însă cuantumul solicitărilor lor de despăgubiri pentru rezistență abuzivă la 1 000 de euro pentru fiecare pasager, precum și în ceea ce privește cererea formulată în temeiul articolului 700 din Codul de procedură civilă.

În ceea ce privește cererea de suspendare a judecării cauzei, reprezentanta societății XL AIRWAYS, care a susținut că incidentul în litigiu constituia într-adevăr o întârziere a zborului în sensul jurisprudenței europene, a declarat că se opune acestei cereri de suspendare întrucât problema stabilirii calității de pasager în temeiul articolului 3 alineatul (2) din Regulamentul (CE) nr. 261/2004 a fost soluționată printr-o jurisprudență cu totul clară a Cour de cassation [Curtea de Casație]. Pe fond, pârâta a solicitat respingerea tuturor cererilor întrucât, în ceea ce privește, în opinia acesteia, o întârziere a zborului, în lipsa unei justificări din partea JE/KF cu privire la prezentarea lor pentru înregistrare în condițiile necesare, aceștia nu își dovedesc calitatea de pasageri eligibili pentru o indemnizație în temeiul textului invocat. **[OR 3]**

[omissis]

MOTIVARE*Cu privire la cererea de suspendare a judecării cauzei*

[*omissis*] [element de procedură națională]

[*omissis*] Articolul 267 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE) prevede că Curtea de Justiție a Uniunii Europene este competentă să se pronunțe, cu titlu preliminar, în special cu privire la interpretarea tratatelor.

În cazul în care o asemenea chestiune se invocă într-o cauză pendinte în fața unei instanțe naționale ale cărei decizii nu sunt supuse vreunei căi de atac în dreptul intern, această instanță este obligată să sesizeze Curtea, ținând seama de faptul că articolul R221-37 din Codul de organizare judiciară prevede că tribunal d'instance [Tribunalul de Primă Instanță] soluționează litigii în ultim grad până la valoarea de 4 000 de euro și în apel în cazul în care cererea depășește această sumă sau este nedeterminată.

[*omissis*]

[*omissis*] [element de procedură națională]

În speță, este cert că, întrucât cererile părților JE/KF nu depășesc valoarea limită de 4 000 de euro, litigiul va trebui soluționat pe fond printr-o hotărâre pronunțată în ultim grad și, în consecință, nu este supus vreunei căi de atac în sensul articolului 267 TFUE.

Mai mult, în timp ce există în cazul particular motive serioase care permit să se aibă în vedere recalificarea incidentului care constituie temeiul cererii de anulare în caz de întârziere a zborului, este cert că interpretarea dispozițiilor articolului 3 alineatul (2) din Regulamentul (CE) nr. 261/2004 cu privire la aspectele invocate în noile întrebări preliminare adresate instanței este de natură să stabilească aplicabilitatea dispozițiilor referitoare la despăgubiri prevăzute de Regulamentul (CE) nr. 261/2004 în cazul litigiului.

În consecință, [*omissis*] este necesar să se admită cererea de suspendare a judecării cauzei formulată de reclamantii [*omissis*], până la pronunțarea hotărârii Curții de Justiție a Uniunii Europene cu privire la întrebările preliminare adresate [*omissis*].

Cu privire la întrebările preliminare

Tribunal d'instance d'Aulnay-sous-Bois se confruntă cu o creștere consecventă a sesizărilor care țin de competența sa în jurisdicția aeroportului Roissy-Charles-de-Gaulle, care privesc contestații referitoare la mijloacele de probă cu privire la prezentarea pentru înregistrare a zborurilor întârziate, potențial eligibile pentru indemnizația forfetară instituită prin Regulamentul (CE) nr. 261/2004.

[OR 4] Prin două hotărâri din 14 februarie 2018 [omissis] și din 12 septembrie 2018 [omissis], Cour de cassation a confirmat hotărârile pronunțate de tribunal d'instance d'Aulnay-sous-Bois, respingând cererile de indemnizație forfetară formulate împotriva unui operator de transport efectiv în temeiul regulamentului menționat mai sus pentru o întârziere a unui zbor de peste trei ore până la destinația finală. În aceste cauze, reclamantii au prezentat doar documentele justificative ale unei rezervări confirmate în formă electronică, împreună cu o dovadă de întârziere nenominală, pentru unul dintre reclamanti.

În pofida acestei jurisprudențe care interpretează dispozițiile articolului 3 alineatul (2) din Regulamentul (CE) nr. 261/2004 în temeiul dreptului obligațiilor, numărul de pasageri care nu mai dispun de elementele susceptibile să facă dovada formală a prezentării lor efective pentru înregistrare pentru zborurile contestate și invocă evoluțiile tehnologice, care au în special drept consecință o dispariție progresivă a eliberării cărților de îmbarcare „pe suport de hârtie”, dezvoltă un contencios considerabil în jurul acestei chestiuni.

Se susține în special că deținerea unei rezervări confirmate cu privire la un zbor ar constitui o prezumție simplă de prezentare pentru înregistrare în raport cu care ar reveni companiei aeriene sarcina de a prezenta dovada contrară. Această analiză a fost validată prin hotărâri ale anumitor instanțe care au impus operatorului de transport aerian să prezinte datele PNR (Passenger Name Record) privind zborul în litigiu, eventual sub sancțiunea aplicării unor penalități cu titlu cominatoriu.

Întrucât tribunal d'instance d'Aulnay-sous-Bois a fost sesizat cu 2 700 de dosare în materia contenciosului aerian în anul 2017 și cu peste 5 000 de dosare în 2018, o bună administrare a justiției necesită o clarificare definitivă cu privire la condițiile de aplicare a articolului 3 alineatul (2) litera (a) citat anterior, pentru a permite, în interesul pasagerilor, o armonizare a hotărârilor pronunțate de instanțele competente să soluționeze aceste litigii, în general în ultim grad.

Aceeași chestiune a motivat deja transmiterea către grefa Curții de Justiție a Uniunii Europene a unei cereri de decizie preliminară depuse la 3 decembrie 2018 în cadrul unei proceduri a tribunal d'instance d'Aulnay-sous-Bois [omissis] și înregistrată la Curte cu numărul cauzei C-756/18. Chestiunea invocată avea în vedere posibilitatea de a face dovada prezentării pentru înregistrare prin intermediul unei simple prezumții.

În cazul de față, părțile JE/KF susțin mai întâi că jurisprudența potrivit căreia o întârziere de până la trei ore poate fi asimilată unei anulări a zborului nu ar avea drept consecință aplicabilitatea dispozițiilor articolului 3 alineatul (2) litera (a) din Regulamentul (CE) nr. 261/2004 în materie de zbor întârziat și o eventuală aplicabilitate în această situație ar ridica, în orice caz, problema dacă orarul de referință pentru plecarea zborului ar fi ora de decolare prevăzută inițial sau ora de plecare efectivă a zborului întârziat.

În ceea ce privește sarcina probei cu privire la prezentarea pentru înregistrare, reclamantii, invocând evoluțiile tehnologice recente, și mai ales dematerializarea cărților de îmbarcare, ridică problema naturii condițiilor prevăzute la articolul 3 alineatul (2) litera (a) din Regulamentul (CE) nr. 261/2004 pentru a stabili dacă este vorba despre condițiile prealabile aplicabilității regulamentului menționat, a căror justificare revine în sarcina consumatorului, sau chiar despre o cauză de exonerare de obligația de compensare a companiei aeriene, a cărei dovadă ar cădea în sarcina acesteia din urmă.

În sfârșit, părțile JE/KF evocă incompatibilitatea care ar putea exista între faptul de a stabili sarcina probei cu privire la prezentarea pentru înregistrare exclusiv în sarcina pasagerilor și principiul efectului util al Regulamentului (CE) nr. 261/2004 având în vedere obiectivele acestuia de nivel ridicat de protecție a consumatorilor reprezentați în speță de pasagerii respectivi.

Aceste întrebări preliminare formulate de reclamantii au făcut obiectul unei dezbateri contradictorii [omissis]. Pârâta a declarat că se opune suspendării procedurii, considerând că întrebările preliminare adresate de reclamantii sunt lipsite de teme, din moment ce Cour de cassation, prin [OR 5] hotărârile din 14 februarie 2018 și 12 septembrie 2018, a definit o jurisprudență clară care constă în validarea cerinței privind prezentarea de către pasagerii a unei dovezi cu privire la prezentarea lor efectivă pentru înregistrarea pentru zbor, prin comunicarea cărții lor de îmbarcare sau a unui alt element de natură să facă dovada necesară.

Pe această bază, este necesar să se ia în considerare întrebările adresate de reclamantii, deși reiau în esență problematica întrebării preliminare transmise anterior Curții de Justiție a Uniunii Europene la 3 decembrie 2018 într-o cauză similară, extinzând însă sfera acesteia din perspective diferite ale analizei juridice, astfel încât acestea par de natură să permită o examinare mai completă a subiectului controversat în prezent.

În consecință, întrucât decizia care urmează să fie pronunțată pe fond este în ultimă instanță, este, așadar, necesar să se transmită Curții de Justiție a Uniunii Europene următoarele întrebări preliminare:

[omissis] [OR 6]

[omissis] [enunțarea întrebărilor preliminare, reluate în dispozitiv]

[omissis] [decizia de suspendare a judecării cauzei]

[omissis] [precizări cu privire la cheltuielile de judecată]

PENTRU ACESTE MOTIVE

Tribunalul [omissis]

DISPUNE transmiterea către Curtea de Justiție a Uniunii Europene a următoarelor întrebări preliminare:

1) „Cu privire la aplicabilitatea articolului 3 alineatul (2) litera (a), în cazul întârzierii unui zbor, în ceea ce privește cele două aspecte ale sale:

a) Ținând seama de faptul că dreptul la compensație în cazul refuzului la îmbarcare sau al anulării, prevăzut la articolul 7 din Regulamentul (CE) nr. 261/2004 din 11 februarie 2004 a fost extins la întârzierile zborurilor printr-o creație jurisprudențială (CJCE, Camera a patra, 19 noiembrie 2009, cauzele C-402/07 și C-432/07, Sturgeon), condiția textuală privind prezentarea pasagerului pentru înregistrare prevăzută la articolul 3 alineatul (2) litera (a) din Regulamentul (CE) nr. 261/2004 din 11 februarie 2004, aplicabilă doar în cazul refuzului la îmbarcare, este aplicabilă în cadrul unei compensații solicitate de un pasager care este victima întârzierii unui zbor, iar nu a unui refuz la îmbarcare?

b) În cazul unui răspuns afirmativ la întrebarea 1) litera a), ținând seama de obiectivele termenului prevăzut la articolul 3 alineatul (2) litera (a) din Regulamentul (CE) nr. 261/2004 («nu mai târziu de 45 de minute înaintea orei de plecare publicate») legate de chestiunea suparezervărilor și de obiectivele de securitate, termenul respectiv trebuie interpretat, în acest caz, ca fiind «nu mai târziu de 45 de minute înaintea noii ore de plecare a zborului întârziat, publicată pe panourile de afișare ale aeroportului sau comunicată pasagerilor»? [OR 7]

2) Cu privire la sarcina probei privind «prezentarea pentru înregistrare»

În cazul unui răspuns afirmativ la întrebarea 1) a), cu alte cuvinte, în cazul aplicării articolului 3 alineatul (2) litera (a) din Regulamentul (CE) nr. 261/2004 din 11 februarie 2004, unei compensații solicitate de un pasager care este victima întârzierii unui zbor:

a) Condițiile prevăzute la articolul 3 alineatul (2) litera (a) sunt condiții prealabile pe care consumatorul trebuie să le justifice pentru aplicarea regulamentului sau o cauză de exonerare a companiei aeriene care îi permite să prezinte registrul pasagerilor pentru a demonstra că consumatorul nu s-a prezentat personal pentru înregistrare «în condițiile stipulate și la ora indicată în prealabil și în scris (inclusiv prin mijloace electronice) de către operatorul de transport aerian, tour operator sau un agent de voiaj autorizat sau, în cazul în care ora nu este indicată, nu mai târziu de 45 de minute înaintea orei de plecare publicate», prevăzută la articolul 3 alineatul (2) litera (a) din Regulamentul (CE) nr. 261/2004 din 11 februarie 2004, ținând seama de evoluțiile tehnologice care permit în prezent editarea electronică a cărților de îmbarcare dematerializate, de lipsa oricărei marcări temporale a cărților de îmbarcare pe suport de hârtie, de absența corelativă a oricărei obligații de a se prezenta fizic la un ghișeu de înregistrare și de deținerea exclusiv de

către companiile aeriene a tuturor informațiilor referitoare la înregistrarea pasagerilor până la finalizarea operațiunilor de înregistrare?

b) Principiul efectului util, obiectivele Regulamentului (CE) nr. 261/2004 din 11 februarie 2004 și nivelul ridicat de protecție a pasagerilor și a consumatorilor, în general, garantat de Regulamentul (CE) nr. 261/2004 din 11 februarie 2004 sau de alte dispoziții sau norme de drept comunitar, se opun stabilirii exclusiv în sarcina pasagerului a sarcinii probei cu privire la prezentarea sa personal pentru înregistrare «în condițiile stipulate și la ora indicată în prealabil și în scris (inclusiv prin mijloace electronice) de către operatorul de transport aerian, tour operator sau un agent de voiaj autorizat sau, în cazul în care ora nu este indicată, nu mai târziu de 45 de minute înaintea orei de plecare publicate», prevăzută la articolul 3 alineatul (2) litera (a) din Regulamentul (CE) nr. 261/2004 din 11 februarie 2004, ținând seama de evoluțiile tehnologice care permit în prezent editarea electronică a cărților de îmbarcare dematerializate, de lipsa oricărei marcări temporale a cărților de îmbarcare pe suport de hârtie, de absența corelativă a oricărei obligații de a se prezenta fizic la un ghișeu de înregistrare și de deținerea exclusiv de către companiile aeriene a tuturor informațiilor referitoare la înregistrarea pasagerilor până la finalizarea operațiunilor de înregistrare?”

[omissis]